

ВЕРСКИ ТУРИЗАМ
МАНАСТИРИ ЧАЧАНСКОГ КРАЈА

ОВЧАРСКО-КАБЛАРСКА КЛИСУРА
THE OVČAR-KABLAR GORGE

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЧАЧКА

ЦРКВА ВАЗНЕСЕЊА ХРИСТОВОГ

Црква Вазнесења Христовог, препознатљив симбол града, грађена је у периоду 1180-1190. године, као задужбина кнеза Страцимира, брата великог жупана Стефана Немање. Некада манастир посвећен Богородици Градачкој, заузимао је значајно место у хијерархији средњовековне Српске православне цркве и уживао углед "краљевског манастира", заједно са Студеницом, Ђурђевим Ступовима и Хиландаром. За време турске владавине, црква је више пута делимично рушена и претварана у џамију, а српски народ је изнова обнављао у православни храм. На тај начин, вишевековни храм претрпео је многобројне архитектонске измене и није сачуван живопис из средњег века.

Два црквена звона из 1454. године, која су пронађена приликом копања темеља за зграду Начелства, 1875. године, сачувана су и данас се налазе у сталној поставци Народног музеја у Чачку. Такође, сачувани предмети и рукописне књиге, налазе се у Народном музеју у Чачку.

МАНАСТИРИ ОВЧАРСКО-КАБЛАРСКЕ КЛИСУРЕ

Овчарско-кабларска клисура је предео препознатљив по природним лепотама и манастирима сконцентрисаним на малом простору. Због свог дугог трајања кроз векове, представљају јединствено културно, уметничко и историјско наслеђе. На падинама Овчара налазе се Сретење, Св. Тројица, Ваведење, Вазнесење и Преображење, а на Каблару се налазе Никоље, Благовештење, Јовање, Успење, црква Св. Илије. У клисури се налазе још два светилишта, Савиње и пећина Кађеница.

До манастира се може доћи и обележеним планинарским стазама и пронаћи духовни мир, уживати у погледу на природне лепоте, шумовите планине, реку Западну Мораву.

МАНАСТИР СРЕТЕЊЕ

Манастир Сретење налази се на падинама планине Овчар, у изузетном природном окружењу. Према досадашњим истраживањима, манастир је подигнут у XVI веку, када се први пут и помиње, али први писани помен помера изградњу Сретења на неколико деценија, па можда и читав век уназад. Манастир је у више наврата у прошлости био спаљиван и рушен Обновљен је у XIX веку, захваљујући монаху, а касније и владици Никифору Максимовићу.

Манастир Сретење има зидани иконостас, по чему се издваја од осталих манастира у Овчарско-кабларској клисури Сачувано је и неколико рукописних књига као и мермерна крстионица и розета из XVII века и икона пресвете Богородице из XVIII века.

МАНАСТИР СВ. ТРОЈИЦЕ

Манастир Св. Тројице је по својој архитектури најлепши храм у Овчарско-кабларској клисури, смештен на југо-западним шумовитим падинама Овчара. Манастир потиче из друге половине XVI века. Црква манастира Св. Тројице је једнобродна грађевина са правоугаоним певницама и куполом изнад средишњег дела цркве. Лепота манастирске цркве говори о умећу мајстора и осећају за узвишено у архитектури и поред тешких времена у којима је грађена.

У манастиру се налази један велики престолним златом и сребром извезен крст од велике уметничке вредности, као и две јединствене престоне иконе – Спаситељева и Богородичина.

МАНАСТИР БЛАГОВЕШТЕЊЕ

Манастир Благовештење налази се на падинама планине Каблар, на благој узвишици изнад Овчар Бање. Ово је један од ретких манастира у Овчарско-каблраскоj клисури за који се тачно зна када је подигнут и ко су били ктитори. Натпис који се налази изнад улаза у цркву говори да је храм подигнут 1601/02. Храм је изграђен у рашком градитељском стилу и по архитектури је после манастира Св. Тројице, најлепши манастир у Овчарско-кабларскоj клисури. Манастир Благовештење поседује један од најзначајнијих иконостаса из прве половине XVII века. Он са својом богатом дуборезном обрадом и сликаном декорацијом, заузима доминантно место у репрезентативно украшеном ентеријеру цркве. Фреске манастира Благовештење, са представама Светог Ђорђа и Кнеза Лазара, убрајају се међу највећа достигнућа у фреско сликарству Србије у првој половини XVII века.

МАНАСТИР НИКОЉЕ

Манастир Никоље је подигнут на падинама Каблара, на левој обали Западне Мораве. На основу архитектонских карактеристика, претпоставља се да потиче из средњег века. Иконографију карактеришу прикази великих празника, неколико сцена из циклуса страдања Христових и других светитеља. Архитектура цркве манастира Никоље је скромна, међутим ово је једини манастир у клисури који је остао сачуван у свом архитектонском облику још из средњег века, што му даје посебну важност и значај.

САВИЊЕ

Капела посвећена Светом Сави – Савиње налази се на стрмим кречњачким литицама Каблара, у каменом удубљењу у којем извире вода. Подигнута је 1938. године и није настањена. Иконостас је осликан 1965. године и рад је професора богословије Младомира Тодоровића.

ЦРКВА СВ. ИЛИЈЕ

Црква Св. Илије се налази на једном живописном, лепом и шумовитом вису изнад манастира Благовештење. Претпоставља се да су је благовештењски монаси подигли као свој метох. Изграђена је на темељима старог манастира, 1938. године.

КАЂЕНИЦА

Пећина Кађеница налази се на десној обали реке Западне Мораве, на око 1 км удаљености од Овчар Бање. Два камена саркофага и Христово распеће обележавају немио догађај из 1815. године, када је велики збег Срба настрадао. Након што су открили збег, Турци су на улазу у пећину запалили сламу и грање. Сав народ у пећини се угушио кадом, односно димом. Од тада се ово место зове Кађеница.

МАНАСТИР ЈОВАЊЕ

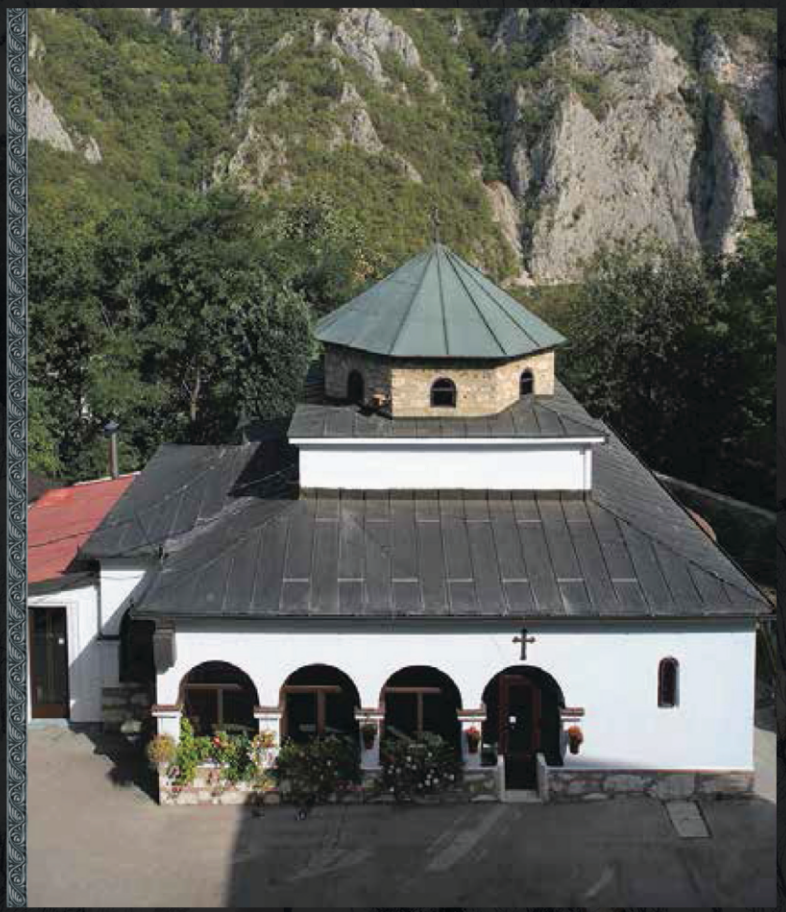
Манастир Јовање налази се на левој обали реке Западне Мораве, на њеном највећем меандру. Посвећен је рођењу Св. Јована Крститеља. На основу стилских карактеристика цркве претпоставља се да манастир потиче из XVI века. Лепоте остатака храма и његове размере, говоре о некадашњој великој монашкој заједници. За успостављање поновног живота у манстиру, заслужан је епископ Николај Велимировић, а 1936. године, доласком дванаест сестара из манастира Калиште, Јовање је постало први женски манастир у Овчарско-кабларској клисури. Највреднији предмети у ризници су две престоне иконе из 1850. године.

МАНАСТИР УСПЕЊЕ

Манастир Успење налази се на узвишењу изнад манастира Јовање и видљив је са свих страна клисуре. У турским изворима помиње се 1536. године. Када је Вук Караџић посетио клисуру 1820. године, забележио је тадашње стање остатака куле на узвишењу и предање које је везано за овај објекат: "Више манастира на бријегу имају зидине од некакве куле, коју сад зову Градина и приповједа се да је Јовање некада било ларва, из које се заповједало и судило свима осталим манастирима око Каблара и Овчара, а на овој кули да им је била општа звонара а под звонаром писарница (где су књиге писате), а под писарницом таваница."

Крајем XX века, црква манастира Успење је потпуно реконструисана и иако никада није била живописана, добила је нов иконостас.

МАНАСТИР ПРЕОБРАЖЕЊЕ

Манастир Преображење данас се налази са десне стране Западне Мораве, на северним обронцима Овчара. Некада се манастир налазио на месту где се данас налази железничка станица у Овчар Бањи, испод литица Каблара. Први помен манастира у писаним изворима, везан је за 1525. годину. Стари манастир Преображење је порушен, како би се изградила железничка пруга према Ужицу. Епископ Николај Велимировић је 1938. године покренуо иницијативу за изградњу новог манастира Преображење. Сада је то грађевина квадратне основе са плитком олтарском апсидом. Унутрашњост цркве није осликана фрескама, осим куполе и олтарског дела. У овом манастиру живот је организован по светогорском правилу, што значи да нема ни парохију ни имовину, већ му је улога мисионарска.

МАНАСТИР ВАЗНЕСЕЊЕ

Манастир Вазнесење налази се на северним падинама Овчара, а због свог положаја није уочљив путницима који пролазе кроз клисуру. Може се претпоставити да је изграђен на темељима старог манастира, али о томе нема прецизних података. Захваљујући једном рукописном јеванђељу, које је написано у Вазнесењу 1570. године, са сигурношћу се може тврдити да је манастир постојао у XVI веку. Црква манастира Вазнесење је једнобродна грађевина са ниском куполом и полукружном олтарском апсидом. Две мермерне розете, украшене биљном орнаментиком, очуване су у припрати у средишњем делу храма. Иконостас цркве манастира Вазнесење чине иконе релативно малих димензија, због скромних димензија цркве.

МАНАСТИР ВАВЕДЕЊЕ

Манастир Ваведење је манастир, који се налази на самом улазу у заштићено подручје, на обали реке Западне Мораве, на путу Чачак - Ужице. Стилске карактеристике оригиналних делова храма упућују на XVI век као период градње. Претпоставља се да је порушен и напуштен 1690. године, а да је обнова храма уследила 1797. године. Црква манастира Ваведење је једнобродна грађевина без куполе са полукружном олтарском апсидом. Црква није осликана, а постојећи иконостас је из 1972. године.

МАНАСТИР ЈЕЖЕВИЦА

Манастир Јежевица налази се у истоименом селу, у подножју планине Јелице. По народној традицији, манастир је сагрђен у XIV веку, као задужбина бана Милутина и његове жене Иконије. Први историјски податак о постојању манастира Јежевица потиче из 1476. године. Претпоставља се да је манастир касније порушен, а на темељима првобитне грађевине, око 1600. године поново је сагрђена црква. Црква манастира Јежевица је једнобродна грађевина има основу уписаног крста, а олтарска апсида је полукружног засведеног облика. Олтарски простор цркве живописан је 1609. године, наос и припрата 1636. године, а иконостас потиче из прве половине XIX века. Данашња припрата и звоник дозидани су 1853-1854. године.

МАНАСТИР СТЈЕНИК

Народно предање помиње подизање манастира Стјеник пре Маричке битке, 1371. године, као задужбину браће Мрњавчевић. Први сачувани податак о манастиру Стјеник потиче из 1710. године, када је манастир био посвећен рођењу Богородице. Манастир је касније изгорео и запустео, а обновљен је 1802. године и посвећен рођењу Светог Јована Крститеља. У близини манастира, налази се извор, за који се верује да је лековит.

ЦРКВА У ТРНАВИ

У селу Трнава, на врелу истоимене реке, на обронцима планине Јелица, налази се црква сагрђена на темељима манастира из средњег века, за који се претпоставља да су основали Немањићи. У историјском смислу овај храм је изузетно значајан, јер је у њему 1814. године подигнута Хаџи-Проданова буна у којој су активно учествовали и монаси.

МАНАСТИР ВУЈАН

Манастир Вујан налази се на шумовитој падини истоимене планине, у селу Прислоница. Није познато када је манастир основан, претпоставља се да потиче из средњег века. Трговац Никола Милићевић из оближњег села Луњевица 1805. године обновио је манастир и подигао данашњу цркву, посвећену Светом Архангелу Михаилу.

Црква је у основи једнобродна грађевина, са полукружном олтарском апсидом и без куполе. Изнад припрате се уздиже кула-звоник непропорционалних димензија, а испред се налази дрвени трем. Живопис из 1805-1808. године није сачуван, црква је обновљена између 1939. и 1943. године када је поново осликана. Унутар храма налазе се мошти непознатог монаха, тзв. вујанског светитеља. У манастиру су сахрањени војвода Лазар Мутап, истакнути јунак из Првог и Другог српског устанка и ктитор манастира Никола Милићевић Луњевица.

ВЕРСКИ ТУРИЗАМ - МАНАСТИРИ ЧАЧАНСКОГ КРАЈА

Издавач: ЈУ "Туристичка организација Чачка",
Градско шеталиште бб
+381 (0)32 343 721, 342 360; 55 96 366
toc@ptt.rs, www.turizamcacak.org.rs
За издавача: Војин Јаковљевић
Текст: Гордана Мајсторовић; Јелена Кузмановић;
Културна ризница Чачка - *од праисторије до савременог доба*
(Делфина Рајић, Милош Тимотијевић)
Фотографије: Драган Боснић, Стефан Лукић
Туристичка организација Чачка, Светлана Дингарац
Дизајн и припрема за штампу: Стефан Лукић
Штампа: Birograf Comp d.o.o. Београд (Земун)
2018.
ISBN 978-86-84739-34-8